

Obsah

1. Preventivní stomatologie	1
1.1 Úvod do preventivní stomatologie	2
1.1.1 Prevence a profylaxe	2
1.1.2 Praktické provádění preventivních opatření	4
1.1.3 Paradoxy prevence	6
1.2 Zubní plak	7
1.3 Zubní kámen	13
1.4 Orální hygiena	16
1.4.1 Domácí ústní hygiena	16
1.4.1.1 Pomůcky domácí ústní hygieny	17
1.4.1.2 Zásady čištění zubů	31
1.4.2 Profesionální ústní hygiena	34
1.5 Fluor	37
1.6 Preventivní aspekty výživy	46
1.6.1 Obecná pravidla výživového poradenství	47
1.6.2 Výživové faktory prevence zubního kazu	47
1.6.3 Výživové faktory prevence erozí tvrdých zubních tkání	50
1.7 Ergonomie	51
1.7.1 Historie ergonomie	52
1.7.2 Ergonomické aspekty pracoviště	52
1.7.3 Ergonomické aspekty zvětšení	57
1.7.4 Zásady práce s ručními nástroji	59
1.7.5 Ergonomické zásady práce s přístroji	61
1.7.6 Ochrana členů dentálního týmu	62
1.7.7 Důsledky nesprávné ergonomie	63
1.8 Prevence v jednotlivých oborech stomatologie	66
1.8.1 Prevence v konzervační stomatologii	66
1.8.1.1 Prevence zubního kazu	66
1.8.1.2 Prevence erozivně-abrazivního poškození	74
1.8.1.3 Prevence fraktury výplní ošetřeného zubu	74
1.8.2 Prevence v endodoncii	74
1.8.3 Prevence v protetické stomatologii	76
1.8.4 Prevence v estetické stomatologii	77
1.8.5 Prevence v parodontologii	77
1.8.6 Prevence onemocnění ústních sliznic	79
1.8.7 Prevence v ortodoncii	80
1.8.7.1 Primární prevence v ortodoncii	80
1.8.7.2 Sekundární prevence v ortodoncii	80
1.8.7.3 Terciární prevence v ortodoncii	81
1.8.7.4 Profylaxe v ortodoncii	82
1.8.8 Prevence v pedostomatologii	85
1.8.9 Prevence v chirurgii	86
1.8.9.1 Prevence v traumatologii	86
1.8.9.2 Očkování	87
1.8.9.3 Onkologická prevence	96

2. Konzervační stomatologie	99
2.1 Úvod do konzervační stomatologie	100
2.1.1 Historie konzervační stomatologie	100
2.2 Terapeutický postup v konzervační stomatologii	101
2.2.1 Anamnéza	101
2.2.2 Somatické vyšetření	101
2.2.3 Pomocná vyšetření	103
2.2.4 Terapeutický plán	105
2.2.5 Obecné zásady terapie	106
2.2.5.1 Zajištění suchého pracovního pole	106
2.2.5.2 Obecné zásady preparace tvrdých zubních tkání	114
2.2.6 Následné kontroly	122
2.3 Zubní kaz	122
2.3.1 Historie zubního kazu	122
2.3.2 Klasifikace zubního kazu	123
2.3.3 Poznámky ke klinické patofyziologii zubního kazu	127
2.3.4 Klinický obraz zubního kazu	127
2.3.5 Klasifikace kazivých dutin	129
2.3.6 Anamnéza a vyšetření zubního kazu	132
2.3.7 Terapeutický plán léčby zubního kazu	138
2.3.8 Terapie zubního kazu	138
2.3.8.1 Akutní ošetření	138
2.3.8.2 Iniciální terapie	139
2.3.8.3 Obecné zásady komplexní terapie	139
2.3.8.4 Příprava kavity	140
2.3.8.5 Zhotovení výplně	148
2.3.8.6 Dostavba klinické korunky vitálního zubu	192
2.3.8.7 Oprava a výměna výplně	195
2.3.9 Komplikace výplňové terapie	197
2.3.10 Prognóza	199
2.3.11 Následné kontroly	200
2.4 Nekariézní poškození tvrdých zubních tkání	200
2.4.1 Abrazivně-erozivní poškození tvrdých zubních tkání	200
2.4.2 Fluoróza zubů	208
2.4.3 Citlivý dentin	209
2.4.4 Vnější resorpce zubu	212
2.5 Minimálně intervenční konzervační stomatologie	216
2.5.1 Interceptivní stomatologie	216
2.5.2 Minimálně invazivní stomatologie	217
2.5.3 Minimální stomatologie	220
2.6 Mezioborová spolupráce v konzervační stomatologii	224
2.6.1 Konzervační stomatologie v protetice	224
2.6.2 Konzervační stomatologie v ortodoncii	226
2.6.3 Konzervační stomatologie v parodontologii	226
2.6.4 Konzervační stomatologie v chirurgii	226
3. Endodoncie	229
3.1 Úvod do endodoncie	230
3.1.1 Historie endodoncie	230
3.1.2 Budoucnost endodoncie	232
3.2 Klinické aspekty onemocnění pulpoparodontálního komplexu	233
3.2.1 Etiologie poškození pulpoparodontálního komplexu	235
3.2.2 Klinický obraz poškození pulpoparodontálního komplexu	244
3.3 Terapeutický postup v endodoncii	254
3.3.1 Anamnéza v endodoncii	254
3.3.2 Fyzikální vyšetření v endodoncii	254
3.3.3 Pomocná vyšetření v endodoncii	255
3.3.4 Cíle endodontické léčby	262

3.3.5	Terapeutický plán v endodoncii	263
3.3.6	Endodontická terapie.	266
3.3.7	Pooperační péče v endodoncii	267
3.3.8	Následné kontroly v endodoncii	269
3.3.9	Prognóza endodontického a reendodontického ošetření	271
3.4	Endodontické ošetření.	274
3.4.1	Typy endodontického ošetření	274
3.4.2	Indikace a kontraindikace endodontické léčby	274
3.4.3	Endodontické ošetření se zachováním pulpy	275
3.4.3.1	Mortální amputace pulpy	275
3.4.3.2	Vitální amputace pulpy	276
3.4.3.3	Apexifikace.	277
3.4.3.4	Nepřímé překrytí	279
3.4.3.5	Sekvenční odstranění kazu	280
3.4.3.6	Přímé překrytí	281
3.4.3.7	Maturogeneze	283
3.4.4	Endodontické ošetření s odstraněním pulpy	287
3.4.4.1	Příprava zubu pro endodontické ošetření	288
3.4.4.2	Trepanace zubu	294
3.4.4.3	Posouzení rezistence zubu	303
3.4.4.4	Exstirpace pulpy z cavum pulpae	303
3.4.4.5	Sondáž vchodu do kanálku	304
3.4.4.6	Rozšíření vchodu do kořenového kanálku	305
3.4.4.7	Sondáž a průzkum průběhu kořenového kanálku	307
3.4.4.8	Exstirpace pulpy z kořenových kanálků	307
3.4.4.9	Mechanicko-chemická preparace	308
3.4.4.10	Vysušení kanálku	325
3.4.4.11	Dezinfekční vložka	326
3.4.4.12	Trojrozměrný hermetický uzávěr	327
3.4.4.13	Vyčištění cavum pulpae a vstupů do kořenových kanálků	334
3.4.4.14	Koronální uzávěr kořenového systému	334
3.4.4.15	Aplikace výplně	335
3.4.4.16	Aplikace provizorního protetického ošetření	335
3.4.4.17	Následné kontroly	335
3.5	Speciální případy endodontického ošetření.	336
3.6	Postendodontické ošetření	337
3.6.1	Základní principy postendodontického ošetření	338
3.6.2	Výplň s přímými retenčními prvky.	340
3.6.3	Adhezivní částečná korunková náhrada	341
3.6.4	Dostavba pilíře zubu s přímými retenčními prvky	342
3.6.5	Dostavba klinické korunky s nepřímými retenčními prvky.	342
3.6.6	Zhotovení protetické náhrady na dostavěný pilířový zub.	352
3.6.7	Resekční metody postendodontického ošetření	352
3.7	Reendodontické ošetření a řešení komplikací endodoncie	353
3.7.1	Příčiny selhání endodontického ošetření.	353
3.7.2	Principy reendodoncie	354
3.7.3	Terapeutický postup	355
3.7.4	Řešení jednotlivých komplikací	367
3.7.4.1	Komplikace přípravy zubu k endodontickému ošetření	367
3.7.4.2	Komplikace výkonů se zachováním vitální dřeně	368
3.7.4.3	Komplikace trepanace.	370
3.7.4.4	Komplikace exstirpace pulpy	373
3.7.4.5	Komplikace rozšíření vchodu do kořenového kanálku	374
3.7.4.6	Komplikace sondáže kanálku	375
3.7.4.7	Komplikace mechanické preparace kořenového kanálku	377
3.7.4.8	Komplikace chemické preparace kořenového kanálku.	401
3.7.4.9	Komplikace vysušení kanálku	404
3.7.4.10	Komplikace plnění kořenového kanálku	406
3.7.4.11	Komplikace postendodontického ošetření	410
3.7.4.12	Komplikace reendodontického ošetření.	411

3.8 Akutní stavy v endodoncii	412
3.8.1 Terapeutický postup	412
3.8.2 Management času u akutního pacienta.	412
3.8.3 Ošetření akutního pacienta	413
4. Protetika.	417
4.1 Úvod do protetické stomatologie	418
4.1.1 Historie protetické stomatologie.	418
4.2 Klinické aspekty protetických defektů	421
4.2.1 Epidemiologie protetických defektů	421
4.2.2 Etiologie stavů vyžadujících náhradu klinické korunky zubu	421
4.2.3 Etiologie chybění zubů	422
4.2.4 Projevy protetických defektů a patologní okluze	422
4.3 Terapeutický postup v protetické stomatologii	425
4.3.1 Anamnéza	425
4.3.2 Fyzikální vyšetření	425
4.3.2.1 Extraorální vyšetření	426
4.3.2.2 Intraorální vyšetření	426
4.3.2.3 Hodnocení defektů chrupu	429
4.3.3 Pomocná Vyšetření	436
4.3.4 Diagnostika	439
4.3.5 Léčebný plán	439
4.3.6 Cíle protetického ošetření	446
4.3.7 Protetické ošetření	447
4.3.7.1 Indikace a kontraindikace protetického ošetření	447
4.3.7.2 Principy protetického ošetření	450
4.3.7.3 Příprava pilířového zubu	458
4.3.7.4 Protézni lože	473
4.3.7.5 Resilience sliznice	475
4.3.7.6 Fotodokumentace po přípravě protézniho lože	476
4.3.7.7 Otiskování	476
4.3.7.8 Stanovení mezičelistních vztahů	488
4.3.7.9 Výběr barvy zubů	496
4.3.7.10 Provizorní ošetření	497
4.3.7.11 Zhotovení náhrady	497
4.3.7.12 Zkouška náhrady	499
4.3.7.13 Odevzdání náhrady	500
4.3.7.14 Kontrola okluze	502
4.3.7.15 Poučení pacienta	503
4.3.8 Následné kontroly	504
4.3.8.1 Průběh následných kontrol.	504
4.3.8.2 Rebaze snímatelných náhrad	504
4.3.9 Prognóza protetického ošetření	506
4.4 Protetické náhrady	507
4.4.1 Dělení protetických náhrad	507
4.4.2 Vlastnosti protetických náhrad	509
4.4.3 Provizorní náhrady	512
4.4.3.1 Provizorní fixní náhrady	516
4.4.3.2 Provizorní snímatelné náhrady	519
4.4.4 Fixní náhrady.	520
4.4.4.1 Korunkové náhrady	520
4.4.4.2 Můstkové konstrukce	564
4.4.4.3 Adhezivní fixní náhrady.	573
4.4.5 Snímatelné náhrady.	578
4.4.5.1 Částečná snímatelná náhrada	578
4.4.5.2 Celková snímatelná náhrada	592
4.4.6 Hybridní náhrady	596
4.4.7 Podmíněně snímatelné náhrady	598
4.4.8 Speciální náhrady	598

4.4.9	Sejmutí náhrady	600
4.4.9.1	Sejmutí fixní náhrady	600
4.4.10	Opravy a úpravy náhrad	602
4.4.10.1	Oprava fixní náhrady	602
4.4.10.2	Oprava snímatelné náhrady	602
4.4.10.3	Oprava hybridní náhrady	604
4.4.11	Komplikace zhotovení a užívání náhrad	604
4.5	Akutní stavy v protetické stomatologii	607
4.6	Mezioborová spolupráce v protetické stomatologii	607
4.6.1	Protetická stomatologie v chirurgii	607
4.6.2	Protetická stomatologie v parodontologii	608
4.6.2.1	Dlahování zubů	609
4.6.2.2	Specifika jednotlivých náhrad v parodontologii	612
4.6.3	Protetická stomatologie v ortodoncii	613
5.	Estetická stomatologie	615
5.1	Úvod do estetické stomatologie	616
5.1.1	Historie estetiky ve stomatologii	619
5.2	Principy estetiky	624
5.2.1	Jednotlivé principy estetiky	625
5.2.2	Hlavní proudy estetické stomatologie	628
5.2.3	Morfopsychologie	629
5.2.4	Faciální estetika	631
5.2.5	Dentofaciální estetika	640
5.2.6	Dentogingivální estetika	645
5.2.7	Dentální estetika	646
5.2.8	Barva zubů	655
5.2.9	Ostatní estetické faktory	659
5.3	Nežádoucí zbarvení zubů	659
5.3.1	Etiologie nežádoucího zbarvení zubů	659
5.3.2	Vyšetření	661
5.3.3	Terapeutický plán	661
5.3.4	Terapie	661
5.4	Bělení zubů	662
5.4.1	Historie bělení zubů	662
5.4.2	Bělící prostředky	662
5.4.3	Obecné principy bělení	663
5.4.4	Terapeutický postup	664
5.4.5	Vnější ordinační bělení	666
5.4.6	Vnitřní ordinační bělení	666
5.4.7	Vnější domácí bělení	666
5.4.8	Vnitřní domácí bělení	667
5.4.9	Poučení pacienta	669
5.4.10	Komplikace bělení	669
5.4.11	Prognóza bělení	670
5.4.12	Následné kontroly	671
6.	Parodontologie	673
6.1	Úvod do parodontologie	674
6.1.1	Historie	674
6.2	Klinické aspekty onemocnění parodontu	674
6.2.1	Epidemiologie parodontopatií	674
6.2.2	Etiologie parodontopatií	674
6.2.3	Projevy parodontopatií	682
6.2.4	Vztah mezi celkovým zdravotním stavem a parodontopatiemi	687
6.2.5	Klasifikace parodontopatií	688

6.3	Terapeutický postup u parodontopatií	688
6.3.1	Anamnéza	689
6.3.2	Somatické vyšetření	689
6.3.3	Pomocná vyšetření	690
6.3.4	Terapeutický plán	694
6.3.5	Terapie	694
6.3.6	Následné kontroly	709
6.3.7	Prognóza	711
6.4	Onemocnění gingivy	712
6.4.1	Klasifikace onemocnění gingivy	713
6.4.2	Gingivitidy indukované pouze zubním plakem	713
6.4.3	Gingivitidy indukované zubním plakem, modifikované zdravotním stavem jedince	716
6.4.4	Gingivitidy indukované zubním plakem, modifikované medikací jedince	718
6.4.5	Gingivitidy karenční	720
6.4.6	Gingivitidy vyvolané specifickými bakteriemi	721
6.4.7	Gingivitidy virového původu	721
6.4.8	Gingivitidy mykotického původu	721
6.4.9	Gingivální léze genetického původu	721
6.4.10	Traumatické léze gingivy	722
6.4.11	Reakce na cizí těleso	723
6.4.12	Projevy celkových onemocnění na gingivě	723
6.4.13	Gingivitidy neznámé etiologie	724
6.4.14	Ostatní projevy na gingivě	724
6.5	Chronická parodontitis	727
6.6	Agresivní parodontitis	731
6.7	Parodontitidy u celkových onemocnění	733
6.8	Nezánětlivá ztráta podpůrných tkání zubu	734
6.9	Akutní stavy v parodontologii	736
6.10	Mezioborová spolupráce v parodontologii	738
6.10.1	Parodontologie v protetické stomatologii	738
6.10.2	Parodontologie v ortodoncii	739
7.	Onemocnění ústních sliznic	741
7.1	Úvod do onemocnění ústních sliznic	742
7.1.1	Historie	742
7.2	Klinické aspekty onemocnění ústních sliznic	742
7.2.1	Epidemiologie onemocnění ústních sliznic	742
7.2.2	Etiologie onemocnění ústních sliznic	743
7.2.3	Projevy onemocnění ústních sliznic	744
7.2.4	Klasifikace onemocnění ústních sliznic	745
7.3	Terapeutický postup	746
7.3.1	Anamnéza	746
7.3.2	Somatické vyšetření	746
7.3.3	Pomocná vyšetření	746
7.3.4	Terapeutický plán	747
7.3.5	Terapie	747
7.3.6	Pravidelné kontroly	747
7.3.7	Prognóza	748
7.4	Onemocnění sliznic dutiny ústní	748
7.4.1	Virová onemocnění sliznic	748
7.4.2	Bakteriální onemocnění sliznic	767
7.4.3	Mykotická onemocnění orální sliznice	771
7.4.4	Afty	777
7.4.5	Lichen a lichenoidní reakce	785
7.4.6	Puchýřnatá onemocnění	788
7.4.7	Multiformní erytém	803
7.4.8	Poruchy pigmentace sliznic	807

7.4.9	Poškození sliznic z fyzikálních příčin	809
7.4.10	Ostatní Postižení orální sliznice	814
7.5	Onemocnění rtů	816
7.6	Onemocnění sliznice jazyka	822
7.7	Projevy nežádoucích účinků látek v orofaciální oblasti	827
7.7.1	Klinické aspekty nežádoucích účinků látek	827
7.7.3	Projevy nesnášenlivosti u jednotlivých látek.	829
7.7.4	Poznámky k Lékovým interakcím ve stomatologii	832
7.8	Mezioborová spolupráce	833
7.8.1	Onemocnění sliznic v protetice	833
7.8.2	Onemocnění sliznic v chirurgii	833
8.	Ortodoncie	835
8.1	Úvod do ortodoncie	836
8.1.1	Historie ortodoncie	836
8.2	Klinické aspekty ortodontických anomálií	840
8.2.1	Epidemiologie ortodontických anomálií	840
8.2.2	Etiologie ortodontických anomálií	840
8.2.3	Projevy ortodontických anomálií	844
8.3	Terapeutický postup v ortodoncii	849
8.3.1	Anamnéza.	849
8.3.2	Fyzikální vyšetření	850
8.3.3	Pomocná vyšetření	852
8.3.4	Diagnostika.	866
8.3.5	Ortodontická léčba	866
8.3.5.1	Cíle a význam ortodontické léčby	867
8.3.5.2	Principy ortodontické léčby	870
8.3.5.3	Ortodontické aparáty	881
8.3.5.4	Indikace ortodontické léčby	911
8.3.5.5	Kontraindikace ortodontické léčby.	912
8.3.5.6	Plán ortodontické léčby	912
8.3.5.7	Aktivní terapie	917
8.3.5.8	Retence ortodontické léčby.	936
8.3.6	Komplikace ortodontické léčby.	937
8.3.6.1	Intraorální komplikace	937
8.3.6.2	Extraorální a celkové komplikace	948
8.3.6.3	Související stavy	950
8.3.7	Prognóza ortodontické léčby	950
8.3.7.1	Faktory ovlivňující prognózu ortodontické léčby	950
8.3.7.2	Hodnocení stability ortodontické léčby	952
8.4	Ortodontická léčba jednotlivých anomálií.	953
8.4.1	Časové anomálie prořezávání zubů	953
8.4.2	Anomálie velikosti zubů	957
8.4.3	Anomálie tvaru zubů	960
8.4.4	Anomálie počtu zubů	967
8.4.5	Anomálie postavení zubů	978
8.4.6	Retence zubů	992
8.4.7	Anomálie skupin zubů	1015
8.4.8	Ostatní anomálie	1085
8.5	Mezioborová spolupráce v ortodoncii	1090
8.5.1	Ortodoncie v protetice	1090
8.5.1.1	Ortodontické předléčení	1090
8.5.1.2	Ortodontická léčba po protetickém ošetření	1093
8.5.2	Ortodoncie v parodontologii	1093
8.5.3	Ortodoncie v chirurgii	1096

9. Dětská stomatologie	1101
9.1 Úvod do dětské stomatologie	1102
9.1.1 Historie	1102
9.2 Klinické aspekty pedostomatologie	1102
9.2.1 Poznámky k Vývoji a růstu dítěte	1103
9.3 Terapeutický postup	1108
9.3.1 Komunikace s dětským pacientem	1109
9.3.2 Spolupráce dětí vzhledem k věku	1111
9.3.3 Anamnéza	1111
9.3.4 Fyzikální vyšetření	1112
9.3.5 Pomocná vyšetření	1114
9.3.6 Terapeutický plán	1116
9.3.7 Ošetření dětského pacienta	1117
9.4 Konzervační pedostomatologie	1122
9.4.1 Specifika dětské konzervační stomatologie	1122
9.4.2 Zubní kaz u dětí	1122
9.4.3 Nekazivé léze u dětí	1128
9.5 Endodontické ošetření u dětí	1135
9.5.1 Endodontické ošetření dočasného zubu	1136
9.5.2 Ošetření zubů s nedokončeným vývojem	1140
9.6 Protetická pedostomatologie	1142
9.6.1 Krycí korunky dočasných zubů	1142
9.6.2 Krycí korunky stálých zubů	1142
9.7 Parodontologie u dětí	1143
9.7.1 Onemocnění gingivy	1143
9.7.2 Parodontitis	1143
9.7.3 Ostatní postižení parodontu	1143
9.8 Onemocnění ústních sliznic u dětí	1144
10. Zubní laboratoř – k dispozici v elektronické verzi	
11. Hraniční obory zubního lékařství	1151
11.1 Význam evoluce ve stomatologii	1152
11.1.1 Vývoj chápání evoluce	1152
11.1.2 Základní pojmy evoluční teorie	1154
11.1.3 Pilíře evoluce	1155
11.1.4 Přehled Vzniku a vývoje člověka	1157
11.1.5 Adaptace u lidí	1163
11.1.6 Evoluční medicína	1170
11.1.7 Slepé uličky chápání evoluce	1177
11.2 Základy ekonomie	1178
11.2.1 Historie ekonomie	1178
11.2.2 Funkce ekonomie	1180
11.2.3 Součásti tržní ekonomiky	1180
11.2.4 Ekonomický systém	1183
11.2.5 Firma	1184
11.2.6 Hospodaření domácnosti	1185
11.2.7 Hospodářská politika	1187
O autorovi	1190
Literatura	1191
Rejstřík	1192